

Ki volt Nánássy Sándor, az Állami kezelésbe Vett Gyógyszertárak Nemzeti Vállalatának igazgatója?

Dobson Szabolcs

Az Állami Kezelésbe Vett Gyógyszertárak Nemzeti Vállalata létrejöttét 1948 december 10-én, 18 óra 55 perckor tette közzé a Magyar Távirati Iroda. Ez a vállalat vette irányítása alá a megszűnt jogosítványú, hatósági kezelésbe vett gyógyszertárakat, amelyek száma a lopakodó államosítás időszakában egyre nőtt. A Vállalat a budapesti Klotild utca 3/b-ben kezdte meg működését. Olt Károly népjóléti miniszter **Nánássy Sándor** „kartársat és elvtársat” nevezte ki igazgatónak. A Vállalat működését bemutató cikk így jellemzi Őt (*A Gyógyszerész IV. évfolyam 1. szám, 8. o. (1949)*):

Klotild-utca 3/b. Mielőtt nekikezdenénk annak a helyszíni szemlénck, amelyet az Állami Kezelésbe Vett Gyógyszertárak Nemzeti Vállalatáról írunk, említsük meg először azt, hogy megindult és megkezdte működését. A Nemzeti Vállalat élén Olt Károly népjóléti miniszter megbízásából Nánássy Sándor kartársunk és elvtársunk áll, aki mint vezérigazgató állítja be és irányítja ezt a most meginduló, de messzire mutató új állami gépezetet. Nánássy Sándort már évek óta ismerjük, tudunk különleges erélyéről, munkabírásáról, becsületességéről és szakértelméről. Így azt is tudjuk, hogy amikor Nánássy Sándorra esett miniszterünk választása, a legmegfelelőbb kézbe tette le az Állami Kezelésbe Vett Gyógyszertárak Nemzeti Vállalata jövőjének intézését!

A korszak kommunista szakkádereiről nagyon keveset lehet tudni, életrajzot nem szoktak közölni a korabeli lapok, így az Ő esetében sem tudunk ilyenről (lásd pl. *Pintér-Porjesz János minisztériumi főelőadót, a gyógyszertárak államosítási menetének megalkotóját is, akiről úgy kellett csaknem hét évtized után összekaparnunk, hogy ki volt, honnan jött, merre ment* (lásd a www.gyogyszeresztortenet.hu honlapon a „Ki volt Pintér János gyógyszerész, a gyógyszertárak 1950-es államosítási menetének kidolgozója?” cikket)).

Adódik tehát a kérdés: **ki volt Nánássy Sándor elvtárs?**

Aki Pintér-Porjeszből, az 1919-es kommunista patikusból vagy a korszak munkásigazgatóiból és kádereiből indul ki, most meg fog hökkenni.

Annyira természetes lenne, hogy Ő is régi kommunista munkás legyen... Többször hallottam Vele kapcsolatban ilyen feltevést. Ugyan kicsit talányos volt nekem az „ss”-ipszilon a vezetéknev végén, de hát, semmi sem lehetetlen.

Lássunk munkához.

A „kartársunk és elvtársunk” kifejezésből gyanús, hogy Nánássy gyógyszerész volt.

És valóban, a “Beszámoló Szegedi m. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem 1934—35. Evi működéséről (szerkesztette **Dr. Kiss Albert**, az 1934 -3 5 . tanév rector magnificusa; kiadja: a m. Kir. Ferencz józsef-Tudományegyetem, Szeged, 1936) kötet 234. oldalán szerepel a neve az 1935-ben Szegeden diplomázott gyógyszerészek között:

| 20 | Nánássy Sándor | 1910 | Újfehértó | 846/1934—35 |

Vagyis, Nánássy Sándor 1910-ben született Újfehértón (egy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében fekvő város a Nyíregyházi járásban. Jelenleg a negyedik legnépesebb város a megyében Nyíregyháza, Mátészalka és Kisvárdá után). Oklevélszáma: 846/1934-35.

Mármost, Újfehértón a mai napig él a Nánássy rokonság, amelyik egy régi református család, és amelynek a családfája az 1500-as évektől ismert.

Csak egy ugrás az újfehértói református anyakönyv, hogy lássuk, elvtársunk tényleg 1910-ben, pontosabban május 14-én született, Sándor Béla keresztnévvel.

The image shows a handwritten church record from Újfehértó, 1910. The record is written in a cursive script and is organized into columns. The first column contains the year '1910'. The second column contains the date 'máj. 14'. The third column contains the name 'Sándor, Béla' and the word 'fiú' (boy) below it. The fourth column contains the name 'Nánássy Sándor' and the word 'földbirtokos' (landowner) below it. The fifth column contains the name 'Terkál Erzsébet' and the word 'újfehértói' (from Újfehértó) below it. The sixth column contains the word 'ref.' (Reformed) and the number '26'. The seventh column contains the word 'ref.' and the number '19'. The record is dated '1910' and is from the year '1910'.

Édesapja Nánássy Sándor földbirtokos volt (hoppá...), édesanyja Terkál Erzsébet.

Egy öccséről is tudunk, Lajosról, aki a II. Világháborúban az orosz fronton kitüntetést is kapott.

Hát, meg is van a „ssy” végződés magyarázata: régi, nemesi család, földbirtokos édesapa, aki egyébként a település választott kisbírója is volt több, mint 30 éven át.

Édesapjáról egy fénykép is fennmaradt 1923-ból az első újfehértói dalárda csoportképéről, ahol a fekvősortól számított második sorban, balról a negyedik:

Hát ugye, ez nem az a környezet, amely ki szokta kövezni az utat a proletariátus barrikádjai felé, így innentől lenne izgalmas tudni, hogyan került ifjabb Nánássy Sándor a rákosista államigazgatásba.

Annyit tudunk jelenleg, hogy az „A Gyógyszerész” II. évfolyam 1947 október 16-i számában, a 615. oldalon megjelent az alábbi hír:

A népjóléti miniszter a minisztertanács hozzájárulásával ifj Nánássy Sándor gyógyszerész, újfehértói lakost, az Országos Közegészségügyi Intézet személyzeti létszámában, a főiskolai képesítésű szakon, a VIII. fizetési osztályba ideiglenes minőségű gyógyszerügyi felügyelővé kinevezte (196.165—1947. VII. N. M., sz.)

Ily módon tehát Nánássy 1947-ben az Országos Közegészségügyi Intézetben dolgozott „ideiglenes minőségű” gyógyszerügyi felügyelőként. Korábbi munkahelyeit-életét illetően a publikus források némák.

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2017 december 02.

1948 júliusában már bizonyosan a Népjóléti Miniszter titkára, ugyanis a Magyar Közlöny 1948 július 3-i (147-148.) számában az első oldalon az alábbi közlemény jelent meg:

tanácsossá, *Róka Gedeon* miniszteri számvevőségi II. osztályú főtanácsost és *Nánássy Sándor* országos közegészségügyi intézeti gyógyszerügyi felügyelőt az állami rendszerű VII. fizetési osztályba miniszteri titkárrá és *Fóti Marcell* miniszteri számvisztet az állami rendszerű X. fizetési osztályba miniszteri segédfogalmazóvá kinevezte. (6.120/1948. Elm. I. N. M. szám.)

Még ugyanazon hónap végén, szintén a Magyar Közlönyben, az 1948 július 31-i (172.) számban az első oldalon az alábbiak szerepelnek:

A népjóléti miniszter a 782/1948. N. M. számú rendelet értelmében a Gyógyszerészek Országos Jóléti Alapja intézőbizottságának tagjává 3 évi időtartamra *Ágoston Elvira*, *Hartmann Tivadar*, *Kun Ferenc*, *Nagy Lajosné*, *Székely Jenő* budapesti gyógyszerészeket, *dr. Maurer Kornél* újpesti gyógyszerértulajdonost, *Szele Béla* szolnoki gyógyszerértulajdonost, *Faragó Sándor* gyógyszerészt, az Országos Gyógyszerész Egyesület igazgatóját, *Hatvani Béla* miniszteri osztálytanácsost, *ifj. Nánássy Sándor* miniszteri titkárt, *dr. Schulek Elemér* egyetemi ny. r. tanárt és *dr. Végh Antal* egyetemi m. tanárt nevezte ki. (204.033/1948. N. M. szám.)

Eltársunk tehát az osztályharc személyes költségeit egyre magasabb havi fizetésből és nagyobb hatalmi pozíciókból finanszírozhatta.

További sorsáról, halála időpontjáról jelenleg még nincs adatunk. Egy említés van, **talán** Róla (?): 1952-ben egy bizonyos Nánássy Sándor (egy „s”-sel) gyógyszerész jó munkájáért könyvjutalmat kapott (*A Gyógyszerész, VII. évfolyam, 7. szám, 146. oldal (1952 július 01.)*)

Időközben, az 1950-as államosítás mellett létrehozták a budapesti és a megyei Gyógyszertár Nemzeti Vállalatokat, vagyis az Állami Kezelésbe Vett Gyógyszertárak Nemzeti Vállalata megszűnt.

Nem ismerjük jelenleg, hogy még a megszűnés előtt, vagy után szűnt-e meg igazgatói beosztása.

Felesége vélhetően laboráns (akkori kifejezéssel technika) volt.

Még férje (?) júliusi könyvjutalma előtt, 1952 május 17-én Ő is könyvjutalomban részesült a technikustovábbképző tanfolyamon kitűnően végző öt „szakmunkás” egyikeként (nevét „Nánássy Sándorné”-nak írták) (*A Gyógyszerész, VII. évfolyam, 8. szám, 168. oldal (1952 augusztus 01.)*). Egyébként

ebből a cikkből kiderül, hogy a résztvevőknek nem volt érettségijük, mert a legjobbaknak kilátásba helyezték a szakérettségi lelétele utáni továbbtanulást.

1953-ban, a budapesti 612-es gyógyszertárban, Kun Ferenc „kiválómunkás gyógyszerész” irányítása alatt tagja volt az Eü. Minisztérium vándorzászlaját elnyerő kollektívának (*A Gyógyszerész, VIII. évfolyam, 12. szám, 219. oldal (1953 december 01.)*)

Később, még 1955 november 7-én 500 forint jutalomban is részesült (*A Gyógyszerész, X. évfolyam, 12. szám, 230. oldal (1955 december 01.)*)

Amúgy, hogy hol volt ez a 612-es gyógyszertár, kiderül az alábbi, ma már mókás cikkből (*A Gyógyszerész, X. évfolyam, 11. szám, 220. oldal (1955 november 01.)*).

Ez bizony a mai budapesti Andrásy út 99. szám alatti patika, Gaál Endre egykori gyógyszertára, amely közel volt a szovjet, most pedig az orosz nagykövetséghez, így a dolog már érthető.

OROSZ PATIKA

Az „Új Világ” így emlékszik meg a 612-es gyógyszertárról mint olyan helyről, ahol oroszul beszélnek a dolgozók. Hadd közöljük le szóról szóra ezt a néhány sort:

„Orosz patika.” Tréfásan így nevezik a Sztálin út és a Bajza utca sarkán levő gyógyszertárat. Onnét az elnevezés, hogy híre kelet, milyen jól beszélnek oroszul ebben a patikában. Hogy, hogy nem, szinte valamennyi szovjet ember idetalál, aki Budapesten tartózkodik és gyógyszerre van szüksége.

Kun Ferenc gyógyszerész — őszhajú, kevésbeszédű ember — saját szorgalmából tanulta meg az orosz nyelvet.

— Nem én vagyok ebben a patikában az egyetlen, aki oroszul beszél. Itt van még Cs. Tóth Istvánné és Kátai Lászlóné. Nemcsak az itteni munkában veszem hasznát az orosz nyelvnek. Több részt én fordítottam magyarra a „Szovjet gyógyszerkönyv” VIII-dik kiadásából és társfordítója voltam Perelman—Brodzkij: „Gyógyszerkészítmények analízise” című munkájának. Ez utóbbi most jelent meg magyarul a „Művelt Nép” kiadásában.”